

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 17 november 2011 *

I mål C-412/10,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Förenade kungariket) genom beslut av den 27 juli 2010, som inkom till domstolen den 18 augusti 2010, i målet

Deo Antoine Homawoo

mot

GMF Assurances SA,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna A. Prechal, K. Schiemann, C. Toader (referent) och E. Jarašiūnas,

* Rättegångsspråk: engelska.

generaladvokat: P. Mengozzi,
justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 juli 2011,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Deo Antoine Homawoo, genom J. Dingemans, QC, M. Zurbrugg och K. Deal, advocates, samt I. Mitchell, solicitor,

- GMF Assurances SA, genom N. Paines, QC, P. Janusz, advocate, samt S. Ball och P. Thomas, solicitors,

- Förenade kungarikets regering, genom L. Seeboruth, i egenskap av ombud,

- Greklands regering, genom G. Karipsiadis och T. Papadopoulou, båda i egenskap av ombud,

— Europeiska kommissionen, genom M. Wilderspin, i egenskap av ombud,

och efter att den 6 september 2011 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 31 och 32 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II) (EUT L 199, s. 40) (nedan kallad förordningen), jämförda med artikel 297 FEUF.

- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Deo Antoine Homawoo, bosatt i Förenade kungariket och offer för en bilolycka under en vistelse i Frankrike, och GMF Assurances SA (nedan kallat GMF), ett försäkringsbolag bildat, och med säte, i Frankrike.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätten

3 Skälen 6, 13, 14 och 16 i förordningen har följande lydelse:

”6) För att den inre marknaden skall kunna fungera väl, i syfte att förbättra möjligheten att förutse resultatet av en tvist, öka säkerheten ifråga om vilken lag som är tillämplig och öka den fria rörligheten för domar, måste medlemsstaternas lagvalsregler leda till att samma nationella lag är tillämplig oavsett vid vilket lands domstol talan har väckts.

...

13) Enhetliga regler som tillämpas oavsett vilket lagval som följer av dem kan göra att risken för snedvriden konkurrens mellan de rättssökande i gemenskapen avvärs.

14) Kravet på rättssäkerhet och behovet av att skipa rättvisa i enskilda fall utgör viktiga delar i ett område med rättvisa. ...

...

16) Enhetliga regler bör öka möjligheten att förutse hur domstolarna kommer att döma och garantera rimlig avvägning mellan de intressen som den vars ansvar görs gällande och den skadelidande har. ...”

4 I artikel 4.1 i förordningen stadgas följande:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall ifråga om en utomobligatorisk förpliktelse som har sin grund i en skadeståndsgrundande händelse lagen i det land där skadan uppkommer tillämpas oavsett i vilket land den skadevällande händelsen inträffade och oavsett i vilket eller vilka länder indirekta följder av händelsen uppkommer.

...”

5 I artikel 15 i förordningen, med rubriken ”Den tillämpliga lagens räckvidd”, föreskrivs följande:

”Tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser enligt denna förordning skall reglera särskilt

...

c) förekomsten, arten och bedömningen av skadorna eller den gottgörelse som begärs,

...”

- 6 Artikel 28 i förordningen, med rubriken ”Förhållandet till gällande internationella konventioner”, har följande lydelse:

”1. Denna förordning skall inte inverka på tillämpningen av internationella konventioner som en eller flera medlemsstater har tillträtt när denna förordning antas och som fastställer lagvalsregler för utomobligatoriska förpliktelser.

2. Denna förordning skall emellertid bland medlemsstaterna ha företräde framför konventioner som ingåtts uteslutande mellan två eller flera av dem i den mån som konventionerna gäller frågor som regleras genom denna förordning.”

- 7 Artikel 29 i förordningen rör förteckningen över konventioner. I artikel 29.1 föreskrivs följande:

”Senast den 11 juli 2008 skall medlemsstaterna till kommissionen överlämna en förteckning över konventionerna i artikel 28.1. Efter detta datum skall medlemsstaterna underrätta kommissionen om alla uppsägningar av konventionerna.”

- 8 Artikel 30.2 i förordningen har följande lydelse:

”Senast den 31 december 2008 skall kommissionen för Europaparlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén lägga fram en studie om situationen vad gäller tillämplig lag på utomobligatoriska förpliktelser till följd av kränkning av privatlivet och rättigheter som rör personlighetsskyddet, med beaktande av reglerna om

pressfrihet och yttrandefrihet i medierna, och frågor om lagval i samband med Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter [(EGT L 281, s. 31)].”

- 9 I artikel 31 i förordningen, med rubriken ”Tillämplighet i tiden”, stadgas följande:

”Denna förordning skall tillämpas på skadevällande händelser som inträffar efter det att den har trätt i kraft.”

- 10 I artikel 32 i förordningen, med rubriken ”Datum för tillämpning”, föreskrivs följande:

”Denna förordning skall tillämpas från och med den 11 januari 2009, med undantag av artikel 29, som skall börja tillämpas från och med den 11 juli 2008.”

Den nationella lagstiftningen

- 11 De engelska lagvalsreglerna om utomobligatoriskt skadeståndsansvar finns, såsom anges i begäran om förhandsavgörande, i del III i 1995 års lag om internationell privaträtt (Diverse bestämmelser) (Private International Law (Miscellaneous Provisions) Act 1995). Där föreskrivs att tillämplig lag är lagen i det land där de skadeståndsgrundande händelserna har inträffat. För personskador föreskrivs i section 11.2 a i

nämnda lag särskilt att tillämplig lag är lagen på den ort där den enskilde befann sig när han eller hon led skadan.

- 12 I section 15A i 1995 års lag, som införts genom 2008 års förordning om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser i England och Wales och i Nordirland (Law Applicable to Non-Contractual Obligations (England and Wales and Northern Ireland) Regulations 2008, SI 2008 nr 2986), föreskrivs att del III i 1995 års lag ”inte påverkar prövningen av de frågor om utomobligatoriskt skadeståndsansvar som ska avgöras enligt [förordningen]”.
- 13 Vad gäller bedömningen av en ersättningsgill skada är detta enligt nationell rättspraxis, särskilt House of Lords avgörande i målet *Harding v Wealands* ((2007) 2 AC 1), en processuell fråga som avgörs av engelsk rätt såsom *lex fori*.

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 14 Under en vistelse i Frankrike råkade Deo Antoine Homawoo den 29 augusti 2007 ut för en olycka orsakad av ett fordon vars förare var försäkrad genom GMF.
- 15 Den 8 januari 2009 väckte Deo Antoine Homawoo talan vid High Court of Justice mot bland andra GMF och yrkade ersättning för personskada och indirekt skada.

- 16 Käranden gjorde vid den hänskjutande domstolen gällande att bedömningen av skadan regleras av engelsk rätt, såsom följer av lagvalsreglerna enligt *lex fori*, vilka påstods vara tillämpliga på den aktuella tvisten. Käranden anförde att förordningen inte var tillämplig i tiden (*ratione temporis*), eftersom den enligt artiklarna 31 och 32 inte var tillämplig på skadevällande händelser som, såsom i förevarande fall, inträffade före den 11 januari 2009, då förordningen trädde i kraft. I andra hand anförde käranden att förordningen inte var tillämplig av den anledningen att förfarandet hade inletts före detta datum och att det därvid saknade betydelse när skadan uppstod.
- 17 GMF bestred inte att kärandens ersättningsanspråk var välgrundat men hävdade att skadorna skulle bedömas enligt fransk rätt, såsom följer av lagvalsreglerna i förordningen. Enligt GMF trädde förordningen i kraft den tjugonde dagen efter det att den offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*, såsom föreskrivs i artikel 297 FEUF. Följaktligen är den tillämplig i det nationella målet, eftersom de skadevällande händelserna inträffade efter den dagen och det var efter den 11 januari 2009 som den nationella domstolen anmodades att fastställa tillämplig lag.
- 18 High Court of Justice fann för det första att artikel 32 i förordningen inte hänför sig till den dag då talan väcks eller till den dag ett domstolsavgörande meddelas och att det således inte finns någon grund för att tolka denna bestämmelse på det sättet att förordningen är tillämplig på varje talan som väckts från och med det datum som anges i bestämmelsen. För det andra påpekade High Court att en tolkning som innebär att förordningen ska tillämpas på skadevällande händelser som inträffade den 11 januari 2009 eller senare åstadkommer rättssäkerhet, eftersom det ger ett bestämt datum som inte är beroende av om en rättsprocess inletts. Med hänsyn till lydelsen av artikel 31 i förordningen betvivlade dock High Court att denna tolkning var möjlig.

19 Under dessa omständigheter beslutade High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division, att vilandeförklara målet och hänskjuta följande frågor till domstolen:

”1. Ska artiklarna 31 och 32 i [förordningen] i förening med artikel 297 [FEUF] tolkas så, att en nationell domstol är skyldig att tillämpa [förordningen], i synnerhet artikel 15 c, i ett fall där den skadevållande händelsen inträffade den 29 augusti 2007?

2. Påverkas svaret på den första frågan av någon av följande omständigheter:

i) Talan om ersättning hade väckts den 8 januari 2009.

ii) Den nationella domstolen hade inte före den 11 januari 2009 fastställt tillämplig lag.”

Prövning av tolkningsfrågorna

20 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, som ska prövas i ett sammanhang, för att få klarhet i huruvida artiklarna 31 och 32 i förordningen, jämförda med artikel 297 FEUF, ska tolkas på så sätt att en nationell domstol ska tillämpa förordningen enbart på de skadevållande händelser som inträffat den 11 januari 2009 eller senare

och huruvida det har någon betydelse för förordningens tillämpning i tiden vilken dag talan om ersättning väcktes.

- 21 I förevarande mål ska domstolen, för att besvara den hänskjutande domstolens frågor, pröva två bestämmelser i förordningen för att avgöra vilket datum den trädde i kraft och från och med vilket datum den är tillämplig.

- 22 Vad gäller dagen för ikraftträdandet erinrar domstolen om att lagstiftningsakter enligt artikel 297.1 tredje stycket FEUF ska träda i kraft den dag som anges i dem eller, om det inte anges någon dag, den tjugonde dagen efter offentliggörandet i *Europeiska unionens officiella tidning*.

- 23 I förevarande fall är det så, att även om dagen för ikraftträdande inte uttryckligen fastställs i förordningen, innehåller denna dels en artikel 31 med rubriken "Tillämplighet i tiden", enligt vilken förordningen ska tillämpas på skadevållande händelser som inträffar efter det att den har trätt i kraft, dels en artikel 32 med rubriken "Datum för tillämpning", enligt vilken förordningen ska tillämpas från och med den 11 januari 2009 (med undantag för en artikel, som inte är aktuell i förevarande fall).

- 24 Lagstiftaren får göra åtskillnad mellan datum för ikraftträdande och datum för tillämpning av en rättsakt genom att fördröja det senare datumet i förhållande till det förstnämnda. Ett sådant tillvägagångssätt kan ge medlemsstaterna eller unionsinstitutionerna möjlighet att, när en rättsakt väl trätt i kraft och blivit en del av unionens rättsordning, på grundval av denna rättsakt uppfylla de sedan tidigare föreliggande skyldigheter som visar sig nödvändiga att uppfylla för att rättsakten ska kunna tillämpas fullt ut på samtliga rättssubjekt som den avser.

- 25 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 21 i sitt förslag till avgörande, har lagstiftaren gjort på detta sätt i flera rättsakter om civilrättsligt samarbete, bland annat i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, s. 6).
- 26 Vad gäller förordningen är det utrett att datum för ikraftträdande varken fastställs i artikel 31 eller i artikel 32 i förordningen.
- 27 I tre språkversioner hänför sig visserligen rubriken till artikel 32 till begreppet ikraftträdande ("Inwerktreding", "Data intrării în vigoare" och "Entrada en vigor"). Även i de tre versionerna avser dock innehållet i bestämmelsen den 11 januari 2009, datumet för tillämpning av förordningen.
- 28 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 39 i sitt förslag till avgörande, framgår det av domstolens praxis att det på grund av nödvändigheten av en enhetlig tolkning av unionsrättsakter är uteslutet att en bestämmelse, då osäkerhet råder, betraktas för sig, och att det tvärtom krävs att den ska tolkas och tillämpas mot bakgrund av de övriga officiella språkversionerna (se, bland annat, dom av den 12 juli 1979 i mål 9/79, Koschniske, REG 1979, s. 2717, punkt 6, och av den 10 september 2009 i mål C-199/08, Eschig, REG 2009, s. I-8295, punkt 54).
- 29 I förevarande fall är det – med hänsyn till innehållet i bestämmelsen, som stämmer överens i samtliga språkversioner – inte datumet för ikraftträdande utan för tillämpning som fastställs i artikel 32 i förordningen.

- 30 Av detta följer att eftersom det inte finns någon specifik bestämmelse om datum för ikraftträdandet av förordningen, ska detta datum bestämmas enligt den allmänna bestämmelsen i artikel 297.1 tredje stycket FEUF. Eftersom förordningen offentliggjordes i *Europeiska unionens officiella tidning* den 31 juli 2007, trädde den i kraft den tjugonde dagen efter offentliggörandet, det vill säga den 20 augusti 2007.
- 31 Den slutsatsen stöds av att förordningen medför vissa skyldigheter för medlemsstaterna och kommissionen från och med sistnämnda datum. Enligt artikel 29 i förordningen skulle medlemsstaterna före dagen för tillämpning av förordningen, närmare bestämt senast den 11 juli 2008, till kommissionen överlämna en förteckning över de internationella konventioner på området som de tillträtt, varpå kommissionen skulle offentliggöra en förteckning över dessa konventioner i *Europeiska unionens officiella tidning*.
- 32 Enligt artikel 30.2 i förordningen skulle kommissionen senast den 31 december 2008 lägga fram en studie för parlamentet, rådet och Ekonomiska och sociala kommittén om situationen vad gäller tillämplig lag på utomobligatoriska förpliktelser. Dessa skyldigheter skulle således vara uppfyllda före den 11 januari 2009, det datum som i artikel 32 angetts som datum för tillämpning av förordningen i förhållande till samtliga rättssubjekt.
- 33 Under dessa omständigheter kan artikel 31 i förordningen, som enligt rubriken rör förordningens ”Tillämpning i tiden”, inte tolkas utan beaktande av dagen för tillämpning enligt artikel 32, det vill säga den 11 januari 2009. Förordningen ska därför enligt artikel 31 i förordningen anses vara tillämplig på de skadevällande händelser som inträffat den dagen eller senare.

- 34 En sådan tolkning är den enda som kan säkerställa att förordningens mål enligt skälen 6, 13, 14 och 16, nämligen förutsebarhet vad gäller resultatet av en tvist, rättssäkerhet beträffande tillämplig lag och enhetlig tillämpning av förordningen i alla medlemsstater, uppnås fullt ut.
- 35 Dessa mål riskerar dock att äventyras om förordningen skulle tillämpas på händelser som inträffat mellan dagen för ikraftträdande och det datum som fastställs i artikel 32. Såsom käranden i det nationella målet liksom Förenade kungarikets regering och kommissionen har anfört, kan det inte uteslutas att två händelser som inträffade samma dag, före den 11 januari 2009, då skulle kunna regleras av olika länders lag beroende på vilken dag talan om ersättning väcktes eller rätten avgjorde frågan om tillämplig lag. De skyldigheter som följer av en händelse som på en och samma plats vållat flera personer skada skulle också kunna regleras av olika länders lag beroende på utgången i olika rättsprocesser.
- 36 Följaktligen är varken det datum då talan väcktes eller det datum då den nationella domstolen avgjorde frågan om tillämplig lag relevant för att bestämma förordningens tillämpning i tiden. Såsom framgår av artikel 31 i förordningen, är den enda tidpunkt som ska beaktas den då den skadevållande händelsen inträffade.
- 37 Under dessa omständigheter ska den hänskjutna frågan besvaras på följande sätt. Artiklarna 31 och 32 i förordningen, jämförda med artikel 297 FEUF, ska tolkas så, att en nationell domstol ska tillämpa förordningen enbart på de skadevållande händelser som inträffat den 11 januari 2009 eller senare. Det saknar betydelse för förordningens tillämpning i tiden vilken dag talan om ersättning väcks och vilken dag den nationella domstolen avgör frågan om tillämplig lag.

Rättegångskostnader

- ³⁸ Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artiklarna 31 och 32 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 864/2007 av den 11 juli 2007 om tillämplig lag för utomobligatoriska förpliktelser (Rom II), jämförda med artikel 297 FEUF, ska tolkas så, att en nationell domstol ska tillämpa förordningen enbart på de skadevållande händelser som inträffat den 11 januari 2009 eller senare. Det saknar betydelse för förordningens tillämpning i tiden vilken dag talan om ersättning väcks och vilken dag den nationella domstolen avgör frågan om tillämplig lag.

Underskrifter